

Niet projectgericht, maar gebiedsgericht

Recreatie-aspecten meer betrekken bij infrastructuur

De inpassing van infrastructuur in de groene ruimte is een complex onderwerp, dat vaak aanleiding is voor hevige maatschappelijke discussies. Een verbetering van infrastructuur in Nederland betekent in veel gevallen een verslechtering van de ecologische, landschappelijke en recreatieve kwaliteiten van een gebied. Het IBN deed een verkennende studie naar een integrale benadering, waarbij recreatieve kwaliteiten een belangrijke rol spelen.

De beschikbare ruimte in Nederland is schaars. Daarbij stellen we steeds hogere eisen aan de kwaliteit van onze omgeving. Nieuwe projecten voor infrastructurele voorzieningen krijgen te maken met steeds hogere eisen aan de inpassing in het plangebied. Immers, steeds vaker keren omwonenden en natuur- en milieu-organisaties zich openlijk tegen de oplossingen die de overheid kiest. Er worden niet zelden lobby's gestart voor alternatieven op andere plekken of voor een betere inpassing van de nieuwe voorziening in de omgeving. Het goed en verantwoord benutten van de beschikbare ruimte wordt daarom steeds belangrijker.

Tot op heden gebeurt het nog zelden dat plannen voor de aanleg van infrastructuur worden gemaakt vanuit méér dan alleen verkeers- en vervoerskundig

oogpunt. Toch is het belangrijk om alle relevante functies en belangen van een gebied vanaf het begin bij de planvorming te betrekken. De kwaliteit van onze leefomgeving vraagt immers om een zo zorgvuldig mogelijke afweging. De directie Groene Ruimte en Recreatie van het ministerie van LNV wilde het zoeken naar integrale oplossingen stimuleren en besloot tot een onderzoek.

Integrale benadering

Een van de belangrijke functies van het landelijk gebied is de recreatie. Het belang van de recreatieve kwaliteit en de belevingswaarde worden niet altijd erkend als een belangrijke drager voor een gebied. IBN-onderzoeker ir. P. Filius: 'Ons onderzoek past het kader van de ontwikkeling van het recreatiebeleid. Daarbij komt de nadruk steeds meer te liggen op de kwaliteit van de woonomgeving en het landgebied. Ons onderzoek levert een bijdrage aan de discussie en is een vervolg op het interdepartementale beleidsonderzoek "Financieel kader ruimtelijk inpassing infrastructuur" en de hieruit voortvloeiende "gebiedenbenadering" van het ministerie van LNV. We hebben een studie gedaan naar de gevolgen van

grote infrastructurele projecten voor de recreatiekwaliteit van een gebied. Het onderzoek moet ertoe bijdragen dat er een methode wordt uitgewerkt voor een integrale benadering van de problematiek. Hierdoor kan de recreatiekwaliteit van een gebied in de toekomst op een evenwichtige wijze in de besluitvorming worden meegenomen.'

Het Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport (MIT) is het belangrijkste hulpmiddel bij politieke afwegingen en maakt deel uit van de begroting van het ministerie van Verkeer en Waterstaat. Het MIT – dat elk jaar verschijnt – geeft echter geen inhoudelijke afwegingen. In het nieuwste MIT (voor de periode 1999-2003) wordt duidelijk aangegeven dat de voorkeur uitgaat naar interactieve besluitvorming met zowel publieke als private partijen. Ook wordt de nadruk gelegd op informatie, kwaliteit en belangenafweging. In de huidige besluitvormingsprocedure rond infrastructurele projecten speelt het belang van de recreatie slechts een bescheiden rol.

Recreatiekwaliteit HSL-Oost

In hun rapport werken de onderzoekers een voorbeeld uit: de besluitvorming rond de Hogesnelheidslijn-Oost (HSL-Oost). De HSL-Oost is een verbinding van Schiphol/Amsterdam via Utrecht en Arnhem naar Keulen en Frankfurt. In het onderzoek wordt ingegaan op het traject Utrecht-Arnhem. Daarvoor is geen aparte lijn nodig; de hogesnelheidslijn zal rijden op bestaand, aangepast spoor.

Vanwege de ruimtelijke en vervoerskundige samenhang wordt de HSL-Oost op dit traject zoveel mogelijk afgestemd met de verbreding van de A12. Stap voor stap beschrijven de onderzoekers de gevolgde procedure voor besluitvorming, en de mate waarin recreatie-aspecten daarin zijn meegenomen. Petra Filius: 'In de verkenningfase van de HSL-Oost heeft recreatie geen rol gespeeld. De aandachtspunten die naar voren komen, zijn vooral gericht op technische vervoersaspecten en de overlast voor mensen die direct aan het spoor wonen. Daarnaast heeft de NS een startnotitie geschreven, die een overzicht geeft van alle relevante aspecten en effecten. Al die aspecten kunnen volgens ons van invloed zijn op de recreatiekwaliteit. Ze krijgen binnen het kader van de startnotitie echter nog geen waarde toegekend. Met andere woorden: het is niet duidelijk welke aspecten een rol spelen bij de selectie van eventuele alternatieven. Wij zijn van mening dat deze aspecten, gezien de nauwe relaties tussen recreatie, natuur en landschap, wonen en werken, milieu en leefomgeving, meer in samenhang zouden moeten worden behandeld. Slechts dan wordt duidelijk wat de werkelijke impact is van de HSL-Oost op de recreatiekwaliteit van het plangebied. In ons rapport beschrijven wij dan ook in een apart hoofdstuk welke mogelijkheden er zijn om de recreatiekwaliteit in de huidige procedure in te brengen.'

Recreatie moet volwaardig in het compensatiebeginsel worden verankerd.

Meer informatie vindt u in 'Infrastructurele projecten en recreatiekwaliteit' door C.A.M. Apell, A.H.J. Segeren en P. Filius. [IBN-rapport 415](#). Voor prijs en bestelwijze zie pagina 17 e.v.

